

— (Kako so okrajnega šolskega nadzornika viteza Gariboldija čakali, pa ga ni bilo.) Iz Šentvida nad Ljubljano se „Slov.“ poroča: Koliko je nekterim novosegnim šolskim nadzornikom res za ljudske šole in njih napredek mar, to smo videli pri okrajnem nadzorniku pl. Gariboldiju, znanem patronu „Laib. Schulzeitung-e.“ Naš krajni šolski svet je bil pretekli teden zavoljo važnih reči sklical sejo ter jo tudi, kakor gre, naznanil okrajnemu nadzorniku pl. Gariboldiju, da bi prišel k tej seji. Udje krajnega šolskega sveta se zberó prvi dan in čakajo, a Gariboldija ni; zberó se drugi dan, povabši vnovič Gariboldija, a čakajo zastoj; vabijo ga tretjič, se zberó in čakajo, a Gariboldija tudi tretji dan ni k seji. Taka brezozirnost je res nezaslišana. Misli li gospod vitez-nadzornik, da nimajo udje šolskega sveta nič drugega opraviti nego čakati, da se bo enkrat njemu zljubilo priti k seji?! Ti udje so kmetje in obrtniki, katerim je čas denar; če ne delajo, nič ne zaslužijo, ne vlečejo plače, če tudi nič ne delajo, kakor n. pr. šolski nadzornik vitez pl. Gariboldi, kateremu teče plača, če se prav za par mesecev za peč vleže. Kdo li bo z veseljem opravljal posel krajnega šolskega sveta, če se tako dela z njimi! Mar misli ta plemenitaš, da smo njegovi hlapci?

— (Učiteljski „strah“) dež. šolski nadzornik Pirkar čuti še vedno rano po znani interpelaciji mu vsekano, zato si naroča od vseh strani „flajštrov“, s katerimi bi jo zacelil. Tak „flajšter“ mu je bila izjava Cirčniškega učitelja Dermelja v „Laib. Schulztg.“, obrnjena proti temu, kar je dr. Zarnik v deželni zboru o vedenji Pirkarjevem v Cirčniški šoli pravil. Dermelj namreč s svojim podpisom zatrjuje, da je vse, kar je dr. Zarnik povedal, izmišljeno. Vendar ima ves ta preklic ali ugovor nekaj prisiljenega na sebi, človeku, ki to bere, se zdi, kakor da bi se učitelju hlačice tresle, ko je to pisal, ker je videl „strah“, namreč Pirkarja s kazalcem desnice mu — prijazno, se ve dá — migajočega, na tej, a svojo družino na oni strani. Taka prikazen je gotovo tako navdušila gospoda učitelja, da mu je to, kar je pisal, prav iz srca šlo. Kdor tega ne verjame, naj pa poskusi. Zato je Pirkar tudi popolnoma opran, kolikor se namreč kaka umazana reč v mlaki, kakor je „Schulztg.“, oprati more. Zdaj vsak človek previdi, da je vse, kar se je Pirkarju očitalo, grdo obrekovanje in da je on to, kar sta „Laib. Schulztg.“ in „Tagblatt“ o njem pravila, namreč nepristransko in z vsemi vednostmi dobro podkovan „šulman.“ Le pri nas, ki smo taki hudobneži in nevošljivci, da ne pustimo nekaterim „šulmanom“ ne pravične kocinice, smo tako krivični in slabomisleči, da nam, če kaj tacega beremo, kakor je učitelja Dermelja izjava, nehoté že na misel pride tisti „španjski čevlji“, s katerim so se nekdanji grešniki prigovarjali, da so povedali, kar jim iz konca ni koj na misel prišlo in kar so Nemci „Folter“ imenovali.

— („Narodna tiskarna“) je sklicala za 30. t. m. občni zbor delničarjev, katerim bo odbor dal v pretresanje (oziroma potrjenje) prodajo Mariborske tiskarnice, da se poplačajo dolgovi, ker iz posojila ne bo nič. Ugibalo in sklepalo se bode tudi, kako časniku „Slov. Narodu“ na noge pomagati, ker tako ne gre dalje.

— (Kje je ustava?) Tako pač sme prašati časnik „Slovenec“, čegar odgovorni vrednik g. Pevec je bil pretekli četrtek pri okrajni sodnji na podlagi objektivne razsodbe obsojen na 8 dni zapor in 300 gld. zgube na kavciji. Objektivno postopanje zoper časnike namreč zadeva po postavi le časnik sam, katerega policija pograbi in sodnja potem vniči, ne da bi se zoper vrednika ali druge osebe kaka preiskava vpeljala. Dalje spadajo vse časnikarske pregrehe pred porotnike, to je dokazal sijajno

pri tožbi gosp. župnika Jarca „Tagblattov“ zagovornik dr. Suppan; to je takrat tudi deželna sodnja pripoznala, izrekši, da ni kompetentna za take sodbe. Ta slučaj tedaj, ki se je primeril „Slovencu“, da se namreč na podlagi objektivne razsodbe preganja odgovorni vrednik, je dozdej edini v Avstriji, nima še para; zato se je pa tudi zagovornik obsojenca, gosp. dr. Costa, zoper tako razsodbo pritožil do višje stopinje. Gledé na tako čuden slučaj naj bo tudi nam dovoljeno ponižno vprašanje: Čemu li imamo po ustavi porote za časnike, če se vrednik pri okrajni sodnji sme obsoditi?

— (Gosp. dr. Jan. Bleiweis) so napravili 23. t. m. k godu njegovemu pevcu Ljubljanske čitalnice večernico. Pri tej priliki naj povemo svojim bralcem, da se je očesna bolezen blagega moža in voditelja našega zboljšala. Bog nam ga ohrani še mnogo mnogo let!

— (V poslednji odborovi seji čitalnice naše) se je sklenilo to le: Gospodom pevcem bile so priznane vse pravice čitalničnih družbenikov; — plesalne vaje bodo vsaki teden dvakrat in sicer tako kakor prejšnja leta; — prihodnja beseda bo 6. decembra na spomin Preširna, načrtan program je jako zanimiv; gospá Lujiza Pesjakova zložila je slavnostno poezijo na spomin Preširna, katero bode govorila gospá Schollmajerjeva; gospodičina pl. Neugebauerjeva in gospodičina Frey boste peli krasne samospeve, gospodičina Melanija Hohnova bo igrala na glasoviru in naš pevski zbor bode dodal posebno lepe zборе; — letni občni zbor čitalnice je določen na 13. dan decembra; — na korist slavnoznanemu, hudo zbolelemu skladatelju slovanskih pesem, katerih mnogo smo slišali pretekla leta v čitalnici naši, se napravi v čitalnični restavraciji prihodnjo soboto „beseda“ z loterijo.

— (Plesalne vaje) v čitalnici naši bodo 29. novembra, 3., 8., 13., 17. in 27. decembra vselej ob sedmih zvečer. Reditelja plesov sta gospoda Juvančič in Jelčnik. Vdeleževati se teh vaj smejo le udje čitalnice, neudje pa naj se zarad tega oglasijo pri odborniku g. H. Turku.

— (Slovensko gledišče.) Znana dobra ginljiva igra „Marie Jeane“ je preteklo nedeljo privabila mnogo občinstva v gledišče. Igralci in igralki so pa tudi tako vrlo se obnašali, da je igra po vsem dopadla. Prvi venec gré gospodičini Podkrajšekovi, katere Marie Jeane je bila prav mojstersko izpeljana; izmed igralcev nam je omeniti pohvalno gosp. Schmida, Nollija, Šušteršiča in Juvančiča; posebno zadnjega pridnost je pripoznanja vredna. O gospodičini Ledarjevi, sicer prijetni prikazni, pa še mladi na odru, se nam je zdelo, da taki nalogi, kakor se jej je bila tū izročila, ni še kos.

— (Veliko besedo) z godbo, petjem in veliko loterijo bo napravila po sklepu odbora čitalnica naša v soboto 28. t. m., katere čisti dohodek ima dobrodelen namen, namreč podpirati za smrt bolnega znanega skladatelja slovanskih napevov. Program se bo razglasil po posebnih vabilih. Zavoljo dobrodejnega namena nadja se odbor, da bo čitalniška restavracija, kjer bo beseda, po vseh prostorih polna.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Iz Dunaja. — Iz dobro podučenih krogov se sliši, da bosta šla cesar in cesarica prihodnjo spomlad v Galicijo.

— V državnem zboru je bil sprejet predlog, da imajo pooblastenci manjšine pri delniških družbah pravico pregledovati knjige vodstev.

Moravska. — Revščina je pri delavcih prikipela že do vrha. Ker večidel vse obrtnije stojé in

Žitna cena

v Ljubljani 18. novembra 1874.

Vagán v novem denarji: pšenice domače 5 fl. —. — banaške 6 fl. —. — turšice 4 fl. 80. — soršice 4 fl. 10. — rži 3 fl. 30. — ječmena 3 fl. —. — prosa 3 fl. —. — ajde 3 fl. —. — ovsa 1 fl. 90. — Krompir 1 fl. 70.

Loterijne srečke:

v Trstu	{	21. nov. 1874:	66.	44.	87.	56.	62.
v Lincu			5.	75.	21.	57.	1.

Prihodnje srečkanje v Trstu 5. decembra.

Kursi na Dunaji 23. novembra.

5%, metaliki 70 fl. 15 kr.

Ažijo srebra 104 fl. 50 kr.

Narodno posojilo 74 fl. 45 kr.

Napoleoniori 8 fl. 88 kr.

„Novice“ svojim prijateljem gledé na volitve v Kranjsko kupčijsko in obrtnijsko zbornico.

Že lansko leto bile bi morale biti dopolnitve volitve v našo kupčijsko in obrtnijsko zbornico, in odbor političnega našega društva „Slovenija“ imel že je maja meseca 1873. leta pripravljen oklic, v katerem so se priporočali možje, ki naj se volijo. Imelo se je takrat voliti le 5 odbornikov iz vrste kupčijske (trgovske), 6 iz vrste obrtnijske in 1 iz vrste rudarske namesto onih, ki so po zborničnih pravilih imeli lansko leto izstopiti iz odbora zborničnega.

Al ko so se delale priprave za volitev, so nemčurji, katerim je trn v peti to, da je zbornica naša po večini narodna, začeli v „Tagblattu“ hudo rogoviliti, češ, da se nahaja mnogo napak v sestavi volilnika, da je treba vse volilce iznova pretresti, sicer bodo nemčurji protestirali zoper volitev itd. Se vé da to, o čemur je „Tagblatt“ kričal, bilo je evangelij bivšemu deželnemu predsedniku grofu Auerspergu, in — ustavljene bile so mahoma volitve, ki bi bile morale lani biti, ako se spoštujejo pravila, ki so postava zbornici. Al kaj je postava, če ni nemčurjem po godu!

Preteklo je tedaj leto 1873 in h koncu bliža se že leto 1874 — kar pride prve dni t. m. iz Dunaja ukaz, naj se vsa zbornica razpusti. Komaj pa je razpust bil razglašen, že se je slišalo, da volilna komisija šteje samo enega narodnega moža (bivšega predsednika V. C. Zupana), 6 pa družih nenarodnih, katerim na čelu kot ministerski komisar stoji vitez Vestenek, c. k. vladini tajnik, to je oni glasoviti gospod, ki se je tako brez taktno obnašal pri delitvi državne podpore nesrečnim Dolencem.

Taka sestava volilne komisije, v katero je en sam naroden mož, kakor se za gotovo pripoveduje, še le po nekem višem vplivu bil vrstjen, izbudila je veliko nevoljo po vsi deželi. Al komaj se je vlegla pravična nevolja, že se izbudi še huja, ko se je zvedelo, da isti načelnik volilne komisije vitez Vestenek namerava prekucniti pri nas in povsod drugje dozdej navadni volilni red in pravico volitve vzeti kramarjem, krčmarjem in branjevcem, in zato, kakor slišimo, vrè huda nevolja po deželi. Govori se sicer danes, da pododbor volilne komisije se ne sklada z atentatom gosp. Vesteneka na naše kramarje, krčmarje in branjevce; ali pa bode pododboru obveljal upor zoper nakane Vestenekove, tega ne vemo. Če ne obvelja ta volilni red, ki je dozdej vsa leta veljal v naši zbornici pa tudi v drugih, vzame se veliko sto volilcem pravica volitve, — če pa se jim vzame ta pravica, nimajo več dolžnosti plačevati doneskov za potrebščine zbornične, in zbornica zgubi več sto goldinarjev podpore. Bo li potem Vestenek odprl svojo šatuljo in iz svojega dodal, kar je na omenjeni poti vzel

zbornici? ali pa bode morebiti še ostalim volilcem povikšal se davek v zbornico?

Al ne le denarna zguba, ki žuga po svojeglavnem načinu Vestenekovem zbornici, je, ki dela veliko nevoljo po deželi, ampak tudi še druga čudna prikazen, in ta je, da rokodellec, ki plačuje 2 gold. od svojega rokodelstva davka, ima pravico voliti, — kramar pa, krčmar itd., ki plačuje 4 gold. davka, ne bi je imel po Fränzel-Vestenekovem modrijanstvu!

In če vprašate: zakaj dela vitez Vestenek tako, odgovarja vam on z razkladanjem (definicijami) svojim: kdo je trgovec, kdo pa obrtnik. Al te definicije so tako kruljeve, kakor če bi kdo rekel: „mleka ne smeš vživati postni dan, ker ga je naredila mesena krava.“

Zajc za Vestenekovim grmom tiči drugod, in ta grm je nemškutarija. Rekel je sicer, da kupčijska zbornica nima nič s politiko in narodnostjo opraviti. Al mož je pozabil na to, na kar ga je gosp. Zupan dobro spomnil, da gori navedena sestava volilne komisije očitno vsemu svetu kaže, „kam — da s slovensko prislovico govorimo — pes taco moli.“ In komentár k temu najdemo tudi v Vestenekovem obnašanju na Dolenskem, ki ga je interpelacija v deželnem zboru letošnjem odkrila, na katero vlada ni mogla odgovora dati, ki bi bil interpelacijo na laž stavil.

Vse to, trgovci in obrtniki po deželi, smo Vam razodeti morali za tega del, da čujete in čujete dobro, da — kedar bodo volitve razpisane, se ne vsedete nikomur na limanice, ki bi Vam svetoval druge možé voliti v zbornico, kakor bodo tisti, ki Vam jih bode svetovalo politično društvo „Slovenija“ po dogovoru s skušenimi rodoljubi našimi in narodnimi možmi. Taki se Vam bodo kmalu očitno priporočali, in le take volite vsi!

In Vi, drugi prijatelji naši, podučujte v svojih krogih manj zvedene volilce, da bodo volili le take, ki jim jih boste Vi povedali. Vedite, da pri teh volitvah našim nasprotnikom ni mar za nič drugega nego za to, da bi po kupčijski in obrtnijski zbornici v deželni naš zbor vrinili dva poslanca, ki bi bila nasprotnika narodni stranki!

In če Bog dá in edinstvo slovenska, da zopet sijajno zmagamo in da v zbornici zopet imamo narodno večino, potem pa vprašamo: ali bode uspešno in na korist njeno, da po vseh teh precedencijah strancán Vestenek še ostane vladni komisar v zbornici? Naj naši prijatelji v državnem zboru že zdaj stavijo na ministerstvo to vprašanje.

Še enkrat tedaj: Pozor! prijatelji dragi — za dva narodna poslanca gré!